

Grønn framtid

Tale til årsmøtet i Norges Bondelag 2015

Lars Petter Bartnes

Ordfører, årsmøte og gjester!

Det er mange faktorer som spiller inn for å kunne lykkes som bonde. Det veit alle i denne salen. God matjord og god agronomi er grunnleggende, og ny teknologi hjelper oss å utvikle drifta. Vi kommer langt med kunnskap og erfaring, men det vil alltid være usikkerhetsmomenter. Skiftende vær, marked og politiske styrer bidrar til det på hver sine måte.

Med 62 000 medlemmer, over 3000 tillitsvalgte og lange og stolte tradisjoner er Norges Bondelag en organisasjon som blir lytta til. Mange er interessert i hva Bondelaget gjør, hva vi står får, hvor vi vil hen.

Landbruket og matpolitikken har virkelig stått på dagsorden det siste året. Organisasjon har jobbet intenst med politikktutvikling. Vi har hatt en offensiv inngang til debattene. Kunnskap og evne til å se forbedringer er viktig for å bli hørt. Vi som bønder er vant til å tenke utvikling på gårdsnivå. Det er viktig at vi klarer å tenke på samme måte i organisasjonen Norges bondelag. Jeg mener vi har lyktes med det.

Jeg setter stor pris på alle invitasjonene jeg har fått og anledningene til å komme ut og møte medlemmer og tillitsvalgte, i mitt første år som leder for Bondelaget. Norge er utrolig mangfoldig, landbruk drives under høyst ulike vilkår - og på ulike måter.

Mange medlemmer i lokallaga har gitt viktige innspill. Førstehånds kunnskap er ofte et uslåelig argument. Takk til alle som har gitt meg gode råd på veien.

I arbeidet for våre rammebetingelser er det viktig å ha med seg gode alliansepartnere. Det kan gjøre en stor forskjell. Når fagbevegelsen, miljøbevegelsen og bondebevegelsen går sammen, er vi en stor kraft. Den kraften skal vi bruke til å skape nytt og videreføre det vi er stolte av i landet vårt.

Jordbruksforhandlingene er mer enn et inntektsoppgjør

Vi forhandler med en mindretallsregjering som har en annen landbrukspolitikk enn Stortingsflertallet. Vi er to parter i forhandlingene som i utgangspunktet står langt fra hverandre. Spørsmål vi stilte oss var: Hvor mener vi det er mulig å lande? Hvor går grensa for hva vi må ha for å inngå avtale?

Grunnlaget for årets oppgjør ble lagt ved bruddet i fjor. Det var et tydelig ordskifte med svært ulike meninger om landbrukspolitikken. Både opposisjonen og samarbeidspartiene gjorde en god jobb på og utenfor Stortinget. Det ble tydelig markert at Regjeringas politikk ikke har flertall på Stortinget. Sjelden har Stortinget kommet med så krass kritikk av en Regjering med hensyn til å rette seg etter Stortingets flertall.

Vi startet årets jordbruksoppgjør med et nødvendig, men moderat krav.

Mandatet fra representantskapet i Norges Bondelag var klart: Økt inntekt, og redusert avstand til andre inntektsgrupper. Korn hadde første prioritet. Grovfôrbasert husdyrhold, og særlig storfe skulle prioriteres. Melkekvoteregioner og variert bruksstruktur stod sentralt i oppdraget.

Dette mener vi at vi fulgte godt opp i kravet. Samtidig som vi tok hensyn til den sterke inntektsveksten jordbruket har hatt, utover det man kunne forutse i fjor. Vi måtte også ta innover oss moderasjonslinja som har preget vårens lønnsoppgjør. For å kunne sammenligne årets krav på 950 med fjorårets 1500, må disse forholdene tas hensyn til.

Responser på jordbrukets krav var balansert fra dere. Kommentatorene tolket kravet som moderat, og en tydelig invitasjon til avtale. Statens forhandlingsleder var vel den eneste som mente dette var vel drøyt, og at det kom til å bli ”krevende forhandlinger”.

Det siste kan vi vel si oss enige i.

Regjeringa svarte med et dårlig tilbud. Tilbudet svarte ikke på Stortingets oppdrag. Det mest skuffende var den totale mangelen på ambisjoner på næringas vegne.

Vi ble tilbudt ei ramme på 90 millioner, inklusive et kutt i budsjettmidlene på 110 mill. kroner, og i snitt en inntektsvekst på 1,75 prosent eller 6000 kroner per årsverk. Vi hadde krevd ei ramme på 950 millioner, i snitt en inntektsvekst på 24 200 kroner per årsverk.

Problematisk var det også at staten foreslo en halvering i antall kvoteregioner, avvikling av frakttilskuddet for pelsdyrfôr og kraftig kutt i arealtilskuddet til innmarksbeite.

Den store avstanden ga en vanskelig situasjon.

Det var ikke åpenbart hvordan vi skulle svare. På den ene siden var tilbudet lagt provoserende lavt. Venstre var raskt ute med å si at tilbudet var for dårlig. Arbeiderpartiet og Senterpartiet fulgte opp. Media, opinion og støttepartiene reagerte på at tilbudet var bare en tidel av kravet.

Samtidig var beskjeden fra støttepartiene klar. Det ville utvilsomt utfordre støtten i Stortinget, og avtaleinstituttet på sikt, om vi ikke viste vilje til å prøve.

Etter grundige vurderinger valgte vi å teste ut motpartens forhandlingsvilje.

I innspurten av forhandlingene erkjente også Regjeringa at det ordinære tilbudet ikke hadde støtte i Stortinget, og kom med et revidert tilbud. Regjeringa mente at det reviderte tilbudet ville fått tilstrekkelig støtte i Stortinget.

Med det reviderte tilbudet, gikk forhandlingene inn i en avgjørende fase. Det var aldri gitt underveis at vi skulle komme til enighet. Det var avgjørende for oss at vi klarte å øke ramma utover det reviderte tilbudet.

Alle er kjent med utfallet.

Etter en intens uke inngikk Norges Bondelag og Staten jordbruksavtale for 2016, fredag kveld den 15. mai.

Det betyr på ingen måte at avtalen er slik vi skulle ønsket. Forhandlinger handler om å gi og ta, og til slutt ta en beslutning om hva vi mener er best for medlemmene. Avtalen betyr ikke at vi har senket ambisjonsnivået. Vi har heller ikke gått god for Regjeringas landbrukspolitikk, slik vår avtalepart prøver å framstille det.

Dette er derimot så langt vi kom i år. Bondelagets oppgave er å hente ut det maksimale av den gjeldende politiske sammensetningen på Stortinget. I år mener vi at det innebar å inngå en avtale med Regjeringa.

Norges Bondelag har inngått en avtale hvor vi løftet ramma fra 90 til 400 millioner. Vi oppnådde ikke kronemessig lik utvikling som andre inntektsgrupper, men fikk løftet mulighetene for inntektsvekst fra 6000 til 13000 per årsverk.

I sitt opprinnelige tilbud la staten opp til å kutte budsjettmidlene med 110 millioner kroner. Vi fikk staten til å øke budsjettmidlene over jordbruksavtalen med 45 millioner. Staten, representert ved to regjeringspartier som har programfestet store kutt i overføringene til jordbruket.

Dagens 18 produksjonsregioner for kumelk videreføres. Dette er en prinsipielt viktig seier. Melkeproduksjon er en bærebjelke for å sikre landbruk over hele landet. Produksjonsregionene er en av de viktigste virkemidlene for å oppnå dette. Arealtilskuddet til innmarksbeite ble opprettholdt.

Vi har med dette vist at avtaleinstituttet står seg i skiftende politiske rammer. Det betyr mye for den politiske støtten.

Hovedutfordringen med avtalen er mangelen på budsjettmidler.

Vi kom rett og slett ikke langt nok med å kompensere for driftsulempene ved små og mellomstore bruk. Og den varierte bruksstrukturen med bruk over hele landet er selve nøkkelen til å nå vårt mål om økt matproduksjon med basis i norsk jord. Gården må være tilpasset en bærekraftig bruk av tilgjengelige jord- og beiteressurser.

En av Norges Bondelags fremste oppgaver framover vil være å jobbe for å redusere og kompensere for effekten av de strukturelle grep som Regjeringa innførte i 2014.

Avtalen legger til grunn at styrket kornøkonomi ikke skal ha noen effekt på kraftfôrprisen. Det blir særdeles krevende å styrke kornøkonomien tilstrekkelig når man i neste omgang må kompensere hvert øre med budsjettmidler til prisnedskrivning av korn som brukes til kraftfôr.

Frakttilskudd til pelsdyrfôr er avvirket. Fjerning av ordningen rammer pelsdyrholdet i distriktene, og kritiske røster av næringa tar det til inntekt for et tydelig signal om avvikling. La meg slå fast: Pelsdyrnæringa er en del av landbruket. Norges Bondelag skal sammen med Pelsdyralslaget sørge for bærekraftig utvikling av næringa.

Det som har vært aller mest krevende internt i disse forhandlingene er likevel omleggingen av lammeslakttilskuddet.

Jeg beklager at det i forkant ikke ble lagt opp til en god drøfting av omleggingsmodell, og at omleggingen har den konsekvens at produsenter som legger ned produksjonen vil tape et tilskudd. Videre vil utbetalingstidspunktet for alle produsenter bli endret fra juli til slakteoppjøret, ca 4 måneder seinere. Nye produsenter vil få utbetalt tilskuddet ca 8 måneder tidligere.

Jeg vil også uttrykke at jeg har respekt for at det er flere måter å beregne effekten av omleggingen på.

Bakgrunnen for å foreslå endringen var å få til en forenkling for oss bønder. Det å få utbetalingen over slakteoppjøret er en hensiktsmessig ordning.

Saken har vært krevende både for organisasjon og for meg som leder. Min rettesnor har hele tiden vært å gjøre det som jeg har ment har vært best for organisasjonen. Jeg ser at noen trekker nettopp det i tvil, og bruker ord som stahet og prestisje om mine vurderinger. Det skal være stor takhøyde for å kritisere lederen i Norges Bondelag. Dere skal vite at kritikken blir lyttet til. Jeg må likevel gjøre det som jeg mener er best for medlemmene og organisasjonen i den situasjonen vi er i.

Inntrykket mitt er at forhandlingsutvalget har organisasjonen i ryggen på at vi inngikk avtale.

Interessant nok er det brudd som best samler organisasjonen, mens det er mer misnøye de årene vi inngår avtale. Å ta ansvar er ofte mer krevende enn å kjøre protestlinje. Likevel opplever jeg at vi står samlet om dette. Forhandlingsutvalget opplevde stor støtte for årets jordbruksavtale fra fylker, lokallag og enkeltmedlemmer. Styret ga enstemmig tilslutning til avtalen.

Jeg beklager at Norsk Bonde- og Småbrukarlag ikke ble med helt inn.

De siste ukene har skapt avstand mellom Småbrukarlaget og Bondelaget. Jeg mener bestemt at vi som næring står sterkere om vi står samlet, og vi er to organisasjoner som har ansvar for det i jordbruksforhandlingene. Jeg håper derfor at vi igjen kan samle oss, og fortsette et konstruktivt samarbeid.

Jeg vil understreke at vi bør bruke energien vår på å kjempe for rammevilkåra for norsk jordbruk når utfordringene står i kø.

Det er stor konkurranse om sannheten om norsk landbruk.

Vi har en landbruksminister med sans for tallmagi. I hele vinter debatterte statsråden og jeg i landets lokalaviser om hvem som skal få æren for optimismen i landbruket. Debatten er neppe avslutta, for virkelighetsoppfatningene våre er til tider svært ulike.

I mediebildet før jordbruksforhandlingene var det også mange andre stemmer. Både journalister, miljøforkjempere og vanlige forbrukere stod opp for norsk landbruk. De er opptatt av hvordan maten blir produsert, og hvilke fellesgoder landbruket bidrar med til samfunnet.

Når Bondelaget skal fortelle historien om norsk landbruk, trekker vi fram mangfoldet og den kunnskapsrike bonden. Bonden som tar vare på tradisjoner og samtidig tenker nytt om måten arbeidet blir gjort på. I kampanjen Norge trenger bonden før jordbruksforhandlingene presenterte vi fem ulike bondefamilier. Fjellbonden Mathias Snerle fra Vågå som driver med sau på en gård fra 1700-tallet. Kystbonden Bjørn Torstein Arnes som driver med gris i et aktivt miljø på Sømna i Nordland.

Ved hjelp av stor innsats fra hele organisasjonsapparatet fikk vi spredd disse historiene på sosiale medier. Fylkesleder i Vest-Agder, Tor Erik Lelands betraktninger om å være "bare bonde" var en av historiene mange kunne kjenne seg igjen i.

På kampanjedagen 8. april var lokallaga og fylkeslaga ute, og møtte folk med bondebuttons. Bra omdømmearbeid! Foran Stortinget kom svært mange av Stortings representantene ut til frokost med Bondelagskokken og også de fikk avdekket sin indre bonde og ble tildelt bondebuttons. Alvdal bondelag slapp løs sin kreativitet og laget videoen Bønder over hele landet. Til nå er videoen sett av over en halv million mennesker!

Gi Alvdal bondelag en applaus!!

Landbrukspolitikken er det viktigste grunnlaget for god matpolitikk

Da jeg ble valgt til leder i Norges Bondelag hadde jeg derfor et mål om å løfte matpolitikken opp på linje med skolepolitikk, helse- og omsorg og samferdsel. Det burde være sjølsagt. Det hører hjemme i det store politiske landskapet.

Matpolitikk handler om folkehelse, mattrygghet og beredskap, om kvalitet og mangfold - og om hvordan landet vårt skal se ut.

Trygg mat og høy dyrevelferd er viktige mål i landbrukspolitikken. Det mener også flertallet av det norske folk, for andre år på rad, i følge en undersøkelse fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF). Det gir sterk støtte til vårt arbeid, og sier at vi er på rett veg. Mål om billig mat og reduserte overføringer kommer langt ned på lista i undersøkelsen.

God plante- og dyrehelse er en grunnpilar i produksjonen av kvalitetsmat, og gir en stor folkehelsegevinst. Norge er det landet i Europa som bruker minst antibiotika i husdyrholdet sitt. Resultatet er at norsk husdyrhold bidrar med lav risiko for smitte av antibiotikaresistente bakterier. Dette er en posisjon vi fortsatt skal være i.

Regjeringa vil ha mest mulig kostnadseffektiv matproduksjon og tydeligere skille mellom landbrukspolitikk og distriktspolitikk. Det er å gå i feil retning. Jeg mener at en god landbrukspolitikk er effektiv distriktspolitikk.

La meg illustrere sammenhengen mellom landbrukspolitikk og verdiskaping på følgende måte: Overføringer på 14 milliarder kroner gir 40 milliarder i omsetning på primærleddet. Dette er i sin tur grunnlag for en samla produksjonsverdi i norsk matindustri på 140 milliarder kroner. I tillegg er landbruket grunnlag for en offensiv turistnæring og sysselsetting i næringene som leverer til landbruket.

Bra utbytte og effektiv bruk av fellesskapets midler – spør du meg!

Å øke matproduksjonen på norsk jord har lenge vært et mål for Bondelaget.

Global og nasjonal utvikling i folketall og matvaresituasjon gjør målet både logisk og helt nødvendig, og i høyeste grad fortsatt sentralt.

Regjeringa har også et mål om økt matproduksjon – av beredskapshensyn. Men vi har svært forskjellig syn på hvordan det skal skje, hvordan næringa bør utvikle seg og hvilke virkemidler som trengs.

Norges Bondelag vil utnytte arealgrunnlaget *i hele landet* på mangfoldet av gårdsbruk, Regjeringa vil *sentralisere* til noen få områder med store bruk og husdyrhold løsrevet fra arealgrunnlaget.

Klimaet er i endring, og vi bønder er blant de første som vil merke det.

I høst var jeg på besøk hos bønder i Sogn som har fått store produksjonsarealer ødelagt av flom. Fruktbonden Arne Slogvik i Lærdal mista 25 mål med nyplanta morelltre og bringebærbusker. Millioninvesteringer ble ødelagt over natta. Fin matjord var dekt av stein og delvis vasket ut i elva. Det gjorde inntrykk!

Klimaendringene er kanskje den største utfordringen vi står overfor i dag. Matproduksjonen setter spor i naturen og bidrar til klimagassutslipp. Vi må tilpasse matproduksjonen til en ny klimavirkelighet, og redusere utslippene fra matproduksjonen. Begge deler krever konkret, langsiktig arbeid i næringa og politisk vilje til handling.

Vi må som næring jobbe langs to spor:

- Målretta informasjon om hva som kan gjøres på hver enkelt gård

- Sikre økonomisk handlingsrom til å gjøre nødvendige investeringer i jord, for eksempel grøfting.

Det må lønne seg å ta klimasmarte og bærekraftige grep.

Landbruket er også en del av klimaløsningen og det grønne skiftet.

Det handler om nye produkter, nye produksjonsmåter, energi, drivstoff, varme. Det meste er mulig! Og vi er allerede godt i gang. Landbruket er en viktig del av bioøkonomien. Vi kan levere lavutslippsløsninger og klimaløsninger.

Politisk satsing og bred jobbing over flere år med å koble ulike forsknings- og utviklingsmiljø, begynner å gi resultater. Flere og flere ser potensialet i ressursene vi forvalter.

- Gjennom bioenergiprogrammet produseres det nå biovarme tilsvarende et halvt Alta kraftverk med basis i norske landbruksressurser.
- Snart kan vi produsere norske grønnsaker hele året! På Mære landbruksskole testes det ut en varmelagerteknologi som kan bidra til å redusere energibehovet i norske veksthus med 80 prosent. Samtidig øker produksjonen og klimagassutslippene blir redusert.
- Biogassproduksjon har vært et prioritert klimatiltak i jordbruket som også bidrar med fornybar energi. Nå kommer det flere mulige løsninger for produksjon med basis i husdyrgjødsel.

I sum viktige prosjekt som bringer landbruket i riktig retning i forhold til klimaløsningen.

Alle er enige om at det må komme et grønt skifte.

Norsk økonomi må gjennom en omstilling hvor nye næringer og verdiskaping utvikles. Framtidas næringer er klimavennlige, med basis i fornybare ressurser. Det handler om de ressursene vi forvalter! Regjeringa ønsker å ta situasjonen på alvor, men utelater ofte den grønne sektoren. I statsbudsjettet for 2015 var forskning blant satsingsområdene til Regjeringa, men de kuttet i forskningsmidlene til vår sektor.

Det er ikke godt nok!

Jeg forventer at Regjeringas arbeid med en nasjonal bioøkonomistrategi innebærer en snuoperasjon. Det grønne skiftet og videre utvikling av bioøkonomien handler om å koble kunnskap og utvikle nye bærekraftige løsninger med basis i jord, skog og hav.

Høyre og Erna Solberg gikk til valg med slagordet: nye ideer og bedre løsninger

På felt etter felt ser vi at de ”nye” løsningene legger vekt på individet framfor fellesskapet. Det kalles mer robust. .

Men hva er de nye ideene?

Innenfor vår sektor kan det virke som at de nye ideene er å fjerne bærebjelkene som norsk landbruk er tufta på.

Redusert tollbeskyttelse, et ubalansert varemarked og et eiendomsmarked uten styring er ikke ”bedre løsninger”. Tvert imot vil det svekke vår mulighet til å levere på målet om økt norsk matproduksjon.

Internasjonale rammevilkår må legge til rette for nasjonal matproduksjon.

Jeg mener retten til å produsere mat til egen befolkning er grunnleggende, og bør være styrende for all utvikling av internasjonale avtaler. For norsk landbruk innebærer det å ha et velfungerende tollvern. Det innebærer muligheten til å gi landbruket målrettet økonomisk støtte over statsbudsjettet.

Det burde være sjølsagt, men retten til egen matproduksjon er stadig under press.

For snart to uker siden la Regjeringa fram Globaliseringsmeldinga. Merk dere følgende: Regjeringa erkjenner norsk landbruks beskyttelsesbehov, men sier samtidig at landbruket skal avveies mot ”generelle handelspolitiske interesser og offensive interesser på enkeltområder”. Det er dessuten ”Regjeringas syn at redusert tollvern ikke vil ha betydning for matproduksjonen.” Det er en illusjon å tro at denne sammenhengen ikke er til stede. Importvernet er og blir det viktigste verktøyet for å sikre matproduksjon i Norge.

Det er særdeles krevende at Regjeringa foreslår at Norge skal avvikle all eksportstøtte innen 2019. Dette rammer særlig melkeproduksjon, som er en av bærebjelkene i norsk landbruk, og av stor distriktpolitisk betydning. 9 % av norsk melk går med til produksjon av Jarlsbergost for eksport. Jeg synes det er paradoksalt at en regjering som er opptatt av å få opp eksporten av norske landbruksprodukt, vil avvikle en ordning som gir grunnlag for vår største eksportsuksess. Norges Bondelags ambisjon er å øke melkeproduksjon, ikke redusere.

Vårt mål er å skape mer, ikke legge ned!

Handelspolitikk er et område med meget høy prioritet i Norges Bondelag.

WTO-forhandlingene har blussa opp igjen i løpet av vinteren. Det kan bli en avtale allerede i desember 2015. Ambisjonsnivået er betydelig redusert fra 2008, men det betyr slettes ikke at vi kan senke skuldrene og lene oss tilbake. En ny WTO-avtale vil kunne kreve store endringer i norsk landbrukspolitikk for å sikre norsk matproduksjon.

Nye Artikkel 19-forhandlinger med EU er også i gang. Der venter Norge nå på EU. Vi forventer tøffe krav. Det må møtes med minst samme engasjement fra norsk side. Det er viktig å merke seg Europaminister Vidar Helgesens budskap da han besøkte representantskapet i Norges Bondelag: Norge har lite å gi.

Jeg vil understreke at Norge ikke har noe å gi.

Regjeringa vurderer alternativer til dagens markedsordninger.

Regjeringa oppnevnte i vinter Markedsbalanseringsutvalget som skulle skissere alternativer til dagens ordninger: Alt fra mindre endringer til avvikling.

Utvalgsrapporten kommer trolig i slutten av måneden. Dersom Regjeringa i kjølevannet av utvalgsarbeidet, legger opp til større endringer i ordningene, forutsetter jeg at saken legges fram for Stortinget.

Markedsordningene handler om markedsadgang, sikkerhet for pris og landbruk over hele landet. Husk: markedsordningene er til for bonden, ikke industrien eller handelen!

Maktbalansen i verdikjeden for mat er etter hvert blir særdeles skjevt fordelt. Vi sitter nå snart med kun tre innkjøpere på toppen. Markedsordningene er et viktig instrument for å sikre bonden makt i verdikjeden, og demme noe opp for maktubalansen. Alternativet blir fort kontraktproduksjon og sentralisert produksjon. Det må vi få politikerne til å skjønne.

Hvem skal eie Norge?

Regjeringa har foreslått å fjerne Konesjonsloven.

Ni av ti av kommunene var mot dette forslaget. Bondelaget som organisasjon har bidratt mye til at det ble sånn. I Bamble gikk et enstemmig kommunestyre med FrP-ordføreren i spissen inn for å beholde konsesjonsloven, etter iherdig innsats fra det lokale bondelaget.

Applaus til Bamble bondelag og alle som har bidratt til dette resultatet!

Vi vant høringsrunden. Nå skal vi vinne kampen om å beholde konsesjonsloven!

Interessen rundt denne saken har vært stor. Oppslutningen om Ingebrikt Steen Jensens Facebook-aksjon om Nei til salg av Norge viser at folk setter fellesverdier høgt.

Stortinget ba våren 2014 Regjeringa fremme forslag til en jordvernstrategi.

Denne ble lagt fram 29. mai i år. Regjeringa viser ingen ambisjoner for jordvernet.

Videreføring av målsettinga om et tak på nedbygging på 6000 dekar årlig er ”business as usual”.

- Norges Bondelag mener det må fastsette et mål på maksimum 3000 dekar for omdisponering av dyrka jord for å vise kommunene hvilket ansvar de har i planleggingen.
- Vi vil ha et strengt juridisk vern av matjord, omdisponering av matjord bør være forbudt og bare fravikes i særlige tilfeller
- Vi vil også ha krav om at ved nedbygging må det nydyrkes minst dobbelt areal.

Nedbygging av matjord er irreversibelt. Grunneier Jostein Frøyland og Rogaland Bondelag veit dette, og tok kampen for å verne matjord på Jæren mot utbygging i høst. Vi må forvente at Regjeringa har samme ambisjon for jorda som bonden har.

Husk Norge har bare 3% dyrka jord. Nedbygd jord er tapt for alltid – og vi har ikke ett dekar matjord å miste!

Til høsten er det kommune- og fylkestingsvalg.

Politisk makt lokalt og i fylkene kan ha stor betydning i mange landbrukssaker. Kommunene har ansvar for jordvern og arealspørsmål. De forvalter eiendomspolitikken, herunder konsesjonsloven. Styret har derfor valgt ut ”Hvem skal eie arealene, og hva skal de brukes til” som tema vi ønsker å sette spesielt på dagsorden i valgkampen.

Flere av nedbyggingssakene som Regjeringa har vedtatt har vakt sterke reaksjoner langt utenfor landbruket. Vi har gode allianser med miljøorganisasjonene, jordvernforeninger og andre grupper på dette sakfeltet.

Både Regjeringas jordvernstrategi og forslag til ny konsesjonslov kommer opp i Stortinget til høsten eller vinteren, og blir sentrale i debatten. I organisasjonen sentralt tar vi temaet opp gjennom arrangement i Arendal og i Oslo i august. Det legges opp til at fylkes- og lokallag utfordrer partiene på sakene under valgkampen.

På neste årsmøte skal Norges Bondelag vedta nytt næringspolitisk program.

Det vil være et viktig grunnlag for arbeid med partienes landbrukspolitikk, og et nyttig verktøy for politisk arbeid i de mer løpende spørsmåla.

Et viktig grunnlag for arbeidet med nytt næringspolitisk program er rapportene fra de to arbeidsgruppene matpolitikk og klima. Forslagene fra Sør-Trøndelag Bondelag om å øke norsk fôrandel, Akershus Bondelag sitt ønske om en kornstrategi og Tyr sitt forslag om en storfekjøttstrategi, hører hjemme her.

Vi står med andre ord overfor viktige strategivalg. Disse valgene må involvere hele organisasjonen. Derfor ønsker jeg at prosessen fram til nytt næringspolitisk program vil engasjere mange, og at lokal- og fylkeslag er med på å gi råd.

Bondelaget er godt rusta for alt arbeidet som ligger foran oss!

Tillitsvalgte i nær sagt alle kommuner og med aktive styrer, og sekretariat i alle fylker gir oss brei innflytelse. Arbeidsfeltet er vidt, og mange legger ned en stor innsats.

Engasjerte tillitsvalgte er viktig for aktiviteten skal skje noe i lokallaga. I år var det besøksrekord på Åpen Gård. 70.000 gjester var innom de 75 Åpen Gård-arrangementene. Eidsvoll Landbruksforening er en av de ivrigste arrangørene. De har hatt Åpen Gård hvert år siden 1988!

Takk for innsatsen til alle våre dyktige tillitsvalgte!

Vi må også prioritere kommunikasjon og politisk påvirkningsarbeid.

Det er en utfordring at færre og færre har kunnskap om og erfaring med hva matproduksjon innebærer. Det gjelder ikke minst politikere og andre som deltar i debatten. Derfor må vi bruke mer tid og ressurser overfor opinion og beslutningstakere. Effektiv kommunikasjon er avhengig av at vi er mange som bidrar.

Det er gledelig at Norges Bondelag hadde en netto medlemsvekst på 400 medlemmer i 2014.

Bruddet i fjor resulterte i god medlemstilstrømning. Økt oppslutning betyr mye, og så langt i år ligger vi igjen an til medlemsvekst. Med i dette bildet hører det også hjemme at ca 60 har meldt seg ut av politiske grunner de siste 3 ukene. Det beklager jeg sterkt. I sum har det vært om lag like mange innmeldinger som utmeldinger de siste ukene.

Norsk landbruk er i sterk endring. Bondelaget skal påvirke endringene.

Klimaendringer er vår tids største utfordring, og den viktigste saken å finne løsninger på. Verden trenger mer mat, og bondens arbeid blir enda viktigere.

Den røde tråden er økt matproduksjon på norske ressurser, produsert på en bærekraftig måte som gir trygg mat til alle.

Veien til utvikling går gjennom debatt. Jeg er glad for at matpolitikken når stadig lenger opp i samfunnsdebatten. Å bygge folks engasjement på saken er viktig.

I Bondelaget skal vi også ha takhøyde for å fronte ulike synspunkter. Vi må ta debattene før vi tar beslutningene. Da er det også lettere som tillitsvalgt å forsvare et standpunkt en ikke er 100 prosent enig i.

Vi skal bruke årsmøtedagene her på Lillehammer til diskusjon, til påfyll for arbeidet framover, for å bygge organisasjonen og for å knytte kontakter.

Jeg vil gjerne få takke Kristin og Brita i forhandlingsutvalget for støtte i en ny arbeidssituasjon. Styret fortjener takk for gode diskusjoner.

Takk også til samarbeidsorganisasjoner og de ansatte i Bondelaget.

Og ikke minst takk til dere andre som gjør jobben hver eneste dag!!

Hvor står vi nå? Jeg mener at årets jordbruksoppgjør bringer oss framover, men det er mye å ta fatt i videre. For meg er det svært viktig at næringa holder sammen, og at vi makter å samle oss bak offensive krav til politikerne. Det er også viktig at vi makter å sette en positiv dagsorden for Norges Bondelag som organisasjon. Det kommer i stor grad an på oss selv. Vi skal opptre ydmykt, og med en porsjon autoritet. Vi trenger trygghet i egne rekker, og forståelse fra politikerne og storsamfunnet. Det vil skape arbeidslyst hos oss alle, og håp i næringa!

God debatt – og takk for oppmerksomheten!